

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๗/๒๕๕๖

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๖

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

สรุปข้อเท็จจริง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๔ เสนอเรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง และเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า

๑. พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งถือเป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง คือ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ปรากฏว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยแสดงเฉพาะรายการทรัพย์สินและหนี้สินของกลุ่มสมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น ส่วนรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองมิได้ยื่นมาด้วยแต่อย่างใด รวมทั้งมิได้ยื่นเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ และไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมาทั้งของตนเองและคู่สมรสอีกด้วย ซึ่งพันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ได้หมายเหตุไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่าเอกสารประกอบจะยื่นมาภายหลัง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ทราบมาแต่ต้นถึงภาระหน้าที่ของตนที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการ

ทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมเอกสารประกอบ รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา แต่พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ก็ไม่ยื่นเอกสารประกอบดังกล่าวและมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุอันสมควรประการใด

๒. ต่อมา พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ จึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมทั้งเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง กล่าวคือ ต้องยื่นภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๓ แต่พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ก็ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในกำหนดเวลา และมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุผลอันสมควรที่ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแต่อย่างใด

๓. สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อพิสูจน์เจตนาของพันตำรวจโท สุรทิน ฯ ในกรณีไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบโดยมีหนังสือแจ้งให้พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ทราบ และให้ชี้แจงข้อเท็จจริงตามหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๗ ลงวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๓ และต่อมาได้มีหนังสือ ที่ ปช. ๐๐๐๗/๑๖๑ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๓ ถึงเลขาธิการพรรคความหวังใหม่ ขอความร่วมมือให้ติดต่อกับพันตำรวจโท สุรทิน ฯ เพื่อยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่ก็มีได้รับการติดต่อกลับจากพันตำรวจโท สุรทิน ฯ และเลขาธิการพรรคความหวังใหม่แต่อย่างใด จนกระทั่งได้รับทราบข้อเท็จจริงจากกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศตามหนังสือกรมการกงสุล ที่ กต ๑๓๐๒/๓๘๕๔ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๔ ว่า พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ถูกจับกุมและถูกจำคุกอยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถูกจับกุมเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๓ ในข้อหากระทำความผิดฐานเป็นนักสืบสอดแนม และขูดคั้นทรัพย์สินของประชาชน โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และเมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๓ ศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ได้พิพากษาคัดสินว่า พันตำรวจโท สุรทิน ฯ มีความผิดจริง และได้ตัดสินให้จำคุก ๕ ปี และปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ

๔. คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้พิจารณาในการประชุม ครั้งที่ ๓๔/๒๕๔๔ เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ เห็นว่า พันตำรวจโท สุรทิน ฯ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ โดยมีได้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเองไม่แนบเอกสารประกอบทรัพย์สินและหนี้สินทุกรายการ รวมทั้งไม่แนบสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีที่ผ่านมา และเมื่อได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน พร้อมทั้ง

เอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ แต่ก็มีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวแต่อย่างใด จนกระทั่งถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๓ อันเป็นระยะเวลาภายหลังจากวันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๒ เดือนเศษ และในที่สุด ได้ถูกศาลประชาชนกำแพงนครเวียงจันทน์ พิพากษาจำคุก ๕ ปี ปรับ ๕๐,๐๐๐ กีบ ที่ประชุมจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ ด้วยคะแนนเสียง ๕ เสียง ว่า พ้นตำรวจโท สุรทิน ฯ จึงไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ต่อไป

กระบวนการพิจารณาที่ผ่านมา

๑. ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๔ มีมติให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๐ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป ด้วยคะแนนเสียงเอกฉันท์ และแจ้งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. (ผู้ร้อง) ทราบ รวมทั้งส่งสำเนาคำร้องให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ (ผู้ถูกร้อง) ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

๒. ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๕ ได้ประชุมปรึกษา กรณีพ้นตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ (ผู้ถูกร้อง) ไม่สามารถทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาได้เนื่องจากเอกสารหลักฐานประกอบการชี้แจงต่างๆ อยู่ที่จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีแต่ผู้ถูกร้องเท่านั้นที่ทราบ และขณะนี้ผู้ถูกร้องอยู่ระหว่างต้องโทษอยู่ที่เรือนจำโปนตอง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ไม่สามารถรวบรวมหลักฐานเพื่อประกอบการชี้แจงได้ แล้วเห็นควรนำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่วาระการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่ออภิปรายนำไปสู่การวินิจฉัยต่อไปได้ โดยไม่จำเป็นต้องรอฟังคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาจากผู้ถูกร้องอีก

๓. ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ พิจารณาแล้วเห็นว่าเนื่องจากทางการลาวได้ปล่อยตัว พ้นตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ (ผู้ถูกร้อง) แล้ว เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม จึงเห็นควรให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

๔. ศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า เนื่องจากปรากฏหลักฐานการส่งหนังสือถึงผู้ถูกร้องทางไปรษณีย์ว่า ไม่สามารถส่งหนังสือได้ เพราะไม่มีผู้รับ จึงมีมติให้ปิดประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ผู้ถูกร้องทำคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาขึ้นต่อศาลภายใน สิบห้าวันนับแต่วันประกาศ

๕. ผู้ถูกร้องยื่นหนังสือชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๖ และศาลรัฐธรรมนูญในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๖ มีมติให้รับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา รวมไว้ในสำนวน

ข้อกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕๒ บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง

(๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย

มาตรา ๒๕๕ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประเด็นการวินิจฉัย

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

เมื่อพิจารณาคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. (ผู้ร้อง) มีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยชี้ขาดรวม ๒ ประเด็น คือ

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ประเด็นที่หนึ่ง ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุดรธานีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๓) ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่งภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชีฯ และมีได้แจ้งเหตุจำเป็นหรือเหตุอันสมควรประการใด ซึ่งเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และเปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจง ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจง ต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า (๑) เมื่อครั้งเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๓๕ ได้มอบให้ผู้ช่วย ส.ส. เป็นผู้ดำเนินการ และหลังจากยื่นบัญชีฯ แล้ว ก็ไม่ได้รับหนังสือทักท้วงจากสำนักงาน ป.ป.ช. จึงเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชีฯ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว (๒) ต่อมาได้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒ ก็เข้าใจว่า เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว ไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชีฯ อีก จึงขอยืนยันว่าไม่มีความจงใจที่จะไม่ยื่นบัญชีฯ แต่เป็นเพราะมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนในข้อกฎหมาย ประกอบกับหลังจากได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ได้ไปทำธุรกิจที่ประเทศลาว จนกระทั่งถูกจับกุมและถูกศาลตัดสินจำคุก ๕ ปี

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้อง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องแล้ว มีประเด็นพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง หรือไม่

การที่ผู้ถูกร้องชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ โดยเข้าใจว่าได้ยื่นบัญชี ๑ ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ในกรณีเข้ารับตำแหน่งเพราะได้มอบให้ผู้อื่นดำเนินการ และเข้าใจเอาเองว่าไม่ต้องยื่นในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งแล้ว โดยไม่ได้ปฏิเสธหรือโต้แย้ง จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ๑ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. จริง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ส่วนที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า ไม่มีเจตนาที่จะไม่ยื่นบัญชี ๑ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น เห็นว่าเป็นเพียงข้ออ้างที่ไม่อาจนำมาเป็นเหตุเพื่อให้ตนพ้นผิดได้ คำชี้แจงฟังไม่ขึ้น จึงเห็นว่า พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ (ผู้ถูกร้อง) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ประเด็นที่สอง ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดห้ามมิให้พันตำรวจโท สุรทิน พیمانเมฆินทร์ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ และรัฐธรรมนูญปัจจุบันได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ ซึ่งถือเป็นวันเริ่มต้นการเข้ารับตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และเมื่อผู้ถูกร้องลาออกจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๒ มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายในวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๓ และต้องยื่นบัญชี ๑ กรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปีอีกครั้งหนึ่ง ภายในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๒๕๒ วรรคสอง เมื่อวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ แล้ว มีประเด็นว่า ระยะเวลาการต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จะเริ่มต้นนับเมื่อใด

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔ กรณีนายประยุทธ์ มหากิจศิริ จงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ อธิบาย คำว่า “วันที่พ้นจากตำแหน่ง” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ไว้ดังนี้

“พิจารณาแล้ว เห็นว่า การพ้นจากตำแหน่งตามมาตรานี้ มี ๒ กรณี คือ

กรณีที่หนึ่ง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดำรงตำแหน่งอยู่ขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ หรือจงใจยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ผู้ร้องตรวจพบการกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันครบกำหนดต้องยื่น หรือวันที่ผู้ร้องพบการกระทำดังกล่าว

กรณีที่สอง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่พ้นจากตำแหน่งนอกจากพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง ก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่า จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ การให้พ้นจาก ตำแหน่งทางการเมืองจึงไม่สามารถใช้บังคับได้อีก เนื่องจากผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ดังนั้น วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง การแปลความเช่นนี้ทำให้มาตรา ๒๕๕ ใช้บังคับได้กับทุกกรณีไม่ว่าเป็นกรณีไม่ยื่นบัญชี ฯ เมื่อครบกำหนดต้องยื่นบัญชี ฯ ตามมาตรา ๒๕๒ หรือยื่นบัญชี ฯ เมื่อเข้ารับตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๑) แต่พ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด หรือกรณียื่นบัญชี ฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๒ วรรคหนึ่ง (๒) หรือกรณียื่นบัญชี ฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีตามมาตรา ๒๕๒ วรรคสอง ทำให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้ถูกร้อง ไม่เกิดความเหลื่อมล้ำเรื่องการนับเวลาการห้ามดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง อีกทั้งเป็นการกำหนดกรอบเวลาแก่ผู้ร้องในการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง ของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกร้อง”

ศาลรัฐธรรมนูญได้อาศัยหลักเรื่องการพ้นจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ของ คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๔๔ เป็นแนวทางในการวินิจฉัยกรณีต่อๆ มา ดังนั้น กรณีตามคำร้องนี้ พ้นตำรวจโท สุรทิน พิमानเมฆินทร์ ผู้ถูกร้อง จึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ทั้งกรณีเข้ารับ ตำแหน่งและกรณีพ้นจากตำแหน่ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ผู้ถูกร้องจึงต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปี นับตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๒

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ